

Tjänstedirektivet

Så påverkas myndigheter och kommuner

Kommerskollegium är den myndighet i Sverige som ansvarar för frågor som rör utrikeshandel och handelspolitik. Vår främsta uppgift är att främja frihandel och klara spelregler för den internationella handeln. Vi arbetar också för en effektiv inre marknad och ett öppet, starkt multilateralt handelssystem med fortsatta handelspolitiska liberaliseringar. I vårt uppdrag strävar vi efter goda handelsmöjligheter på tre nivåer: på EU:s inre marknad, mellan EU och omvärlden samt globalt, framförallt inom ramen för världshandelsorganisationen WTO.

Som expertmyndighet förser vi regeringen med besluts- och förhandlingsunderlag inom handelsområdet. Det handlar såväl om löpande underlag för aktuella handelsförhandlingar som långsiktiga strukturella analyser. Våra utredningar och rapporter

syftar till att öka kunskapen om handelns betydelse för samhällsekonomin och för en global hållbar utveckling.

Kommerskollegium har också verksamhet som riktar sig mot företag. Exempelvis finns på kollegiet SOLVIT-center som hjälper företag och privatpersoner som stöter på handelshinder på EU:s inre marknad. Kansliet för Sveriges råd för handelsprocedurer, SWEPRO, finns också under vårt paraply.

I vår roll som handelsmyndighet ingår dessutom att ge stöd till utvecklingsländer genom handelsrelaterat utvecklingssamarbete. På kollegiet finns också kontaktpunkten Open Trade Gate Sweden som bistår exportörer från utvecklingsländerna i deras handel med Sverige och EU.

www.kommers.se

Denna vägledning kan laddas ner från publikationssidan på www.kommers.se
Första utgåvan av vägledningen kom ut i augusti 2009 och var en produktion av Utrikesdepartementet, enheten för främjande och EU:s inre marknad, i samarbete med Kommerskollegium och Tillväxtverket.

Innehållsförteckning

1	EU:s tjänstedirektiv – så rör det myndigheterna.....	2
2	Alla myndigheter påverkas.....	3
3	Ny lag och anpassning av bestämmelser.....	4
4	Tillämpningsområdet	5
5	Relationen mellan tjänstedirektivet och andra EU-rättsakter.....	6
6	Krav på etablerade respektive tillfälliga tjänsteutövare.....	7
7	Nya handläggningsregler.....	8
8	Prövning av tillstånd.....	8
9	Tillsyn över tjänsteföretag	9
10	Samarbetet mellan myndigheter i IMI	10
11	Gemensam kontaktpunkt.....	12
12	Skyldighet att anmäla nya krav på tjänsteföretag.....	14
13	Tjänstemottagarnas ställning stärks	15
14	Källor och länkar.....	16

1. EU:s tjänstedirektiv – så rör det myndigheterna

Vad har EU:s tjänstedirektiv med Lycksele kommun att göra? Hur påverkas Bolagsverket av direktivet? Och vad måste myndigheter, länsstyrelser och kommuner tänka på när det gäller lagarna och förordningarna på tjänsteområdet? Det är frågor som den här vägledningen söker ge svar på.

Denna vägledning ska vara ett stöd för myndigheter, länsstyrelser och kommuner (hädanefter kallade myndigheter) när de ser över verksamhet och rutiner med anledning av den svenska lagen om tjänster på den inre marknaden och de förändrade reglerna kring tjänstehandel som följer av EU:s tjänstedirektiv. Vi tror att särskilt tjänstemän som handlägger tillstånd, utövar tillsyn eller är verksamma som förvaltningsjurist kommer att ha nytta av vägledningen.

Här får du råd om vad du behöver göra utifrån olika aspekter i direktivet. Men eftersom varje myndighet och kommun berörs på olika sätt och då olika typer av ärenden handläggs, behöver varje myndighet och kommun själv se över vad tjänstedirektivet innebär för dem. Vägledningen gör alltså inte anspråk på att vara en heltäckande instruktion. Fördjupad information finns i tjänstedirektivet (2006/123/EG) eller proposition 2008/09:187 Genomförande av tjänstedirektivet, hädanefter

omnämnd endast prop. Båda finns att ladda ner på www.regeringen.se/tjanstedirektivet. I denna vägledning hänvisar vi främst till propositionen och paragrafer i den svenska lagen om tjänster på den inre marknaden men även till artiklar i tjänstedirektivet.

Vägledningen är ett levande dokument som successivt kommer att revideras för att på bästa sätt tillgodose det behov av information och stöd som myndigheter behöver. Berätta gärna för oss hur vägledningen kan bli bättre! Mejla dina synpunkter till Kommerskollegium: registrator@kommers.se. Vägledningen kan också laddas ner från publikationssidan på www.kommers.se.

2. Alla myndigheter påverkas

EU:s tjänstedirektiv antogs av medlemsländerna i december 2006 efter flera års förhandlingar. Ett EU-direktiv är riktat till medlemsländerna och talar om vad som ska uppnås. Det måste omvandlas till nationell lagstiftning. Medlemsländerna beslutar själva vad som ska göras för att direktivet ska uppfyllas.

Den 27 december 2009 löpte tiden ut för EU:s 27 medlemsländer att anpassa sin lagstiftning till EU:s tjänstedirektiv. Även EES-länderna Norge, Island och Liechtenstein omfattas av tjänstedirektivet. Syftet med direktivet är att skapa tillväxt i tjänstesektorn inom EU genom att ta bort administrativt krångel, förkorta handläggningstider och underlätta för tjänsteföretagare att starta verksamhet inom EU. Samtidigt ska tjänsternas kvalitet säkras. Direktivet innehåller därför åtgärder för att också stärka tjänstemottagarnas intressen.

Genomförandet av tjänstedirektivet innebär att alla länder i EU senast den 28 december 2009 skulle ha

- inventerat sina regler för att se vilka som berörs av tjänstedirektivet och ändrat de regler som inte är förenliga med direktivet,
- upprättat en kontaktpunkt – en webbfunktion – för att underlätta kontakter mellan företagare och myndigheter,
- skapat förutsättningar för förbättrat myndighets-samarbete inom EU, bland annat genom det internetbaserade informationssystemet Internal Market Information System, IMI, och ha utsett en samordnande myndighet,
- upprättat en webbplats för konsumenter som informerar om deras rätt till information om tjänster och vad man ska göra om man inte är nöjd.

I Sverige trädde lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden i kraft den 27 december 2009, liksom förordningen (2009:1078) om tjänster på den inre marknaden. Även ändringar i andra berörda lagar, förordningar och föreskrifter trädde i kraft då. Tjänstedirektivet är komplext och spänner över många samhällsområden. Det är därför som det ibland kan vara till hjälp att inte bara läsa de svenska författningar som genomför lagen utan också komplettera med andra källor om EU-rättspraxis.

Tjänstedirektivet påverkar nästan alla myndigheter i Sverige på flera sätt. Krav på handläggning av ansökningar har förändrats. Det har blivit lättare för myndigheter i Sverige att få tag på information från andra myndigheter i EU och det har blivit enklare att kommunicera på elektronisk väg med tjänsteleverantörer.

För myndigheter kan direktivet få följande konsekvenser:

- Myndigheterna måste vara uppmärksamma på skyldigheten att ändra och förenkla sina handläggningsrutiner och att deras krav på tjänsteverksamhet klarar ett så kallat EU-rättstest, det vill säga är icke-diskriminerande, nödvändiga och proportionella. Detta förklaras närmare i kapitel 6.
- Tillsynsmyndigheter måste samarbeta med tillsynsmyndigheter i andra EU-länder i IMI. Detta förklaras närmare i kapitel 10.
- Myndigheter som beviljar tillstånd eller registrerar anmälningar måste ansluta sig till den gemensamma kontaktpunkten så att företag kan genomföra ansökningar och anmälningar elektroniskt. Detta förklaras närmare i kapitel 11.

3. Ny lag och anpassning av bestämmelser

För att genomföra tjänstedirektivet föreslog regeringen i propositionen 2008/09:187, Genomförande av tjänstedirektivet, en lag om tjänster på den inre marknaden och ändringar i andra lagar. I samband med att denna lag trädde i kraft började också en förordning om tjänster på den inre marknaden att gälla, liksom ett stort antal nya förordningsbestämmelser och myndighetsföreskrifter. Som ett led i genomförandet har svenska regler under direktivets tillämpningsområde granskats och EU-rättstestats, det vill säga motiverats utifrån tjänstedirektivets krav på att bestämmelserna ska vara icke-diskriminerande, nödvändiga och proportionella.

När nya bestämmelser antas som ställer krav på tjänsteverksamhet måste de prövas utifrån tjänstedirektivets (och EUF-fördragets) bestämmelser (se särskilt artikel 9 och 10 samt 16). Vid denna prövning kan Europeiska kommissionens handbok om genomförandet av tjänstedirektivet vara till vägledning (s.24-42) http://ec.europa.eu/internal_market/services/docs/services-dir/guides/handbook_sv.pdf och prop.2008/09:187 s. 67-71 och 109-121.

För vissa krav på tjänsteutövning gäller en skyldighet för medlemsstaterna att anmäla till kommissionen att nya krav förbereds. Dessutom ska skälen för dessa anges (artikel 15.7 och prop. s. 77 ff).

4. Tillämpningsområdet

I lagen om tjänster på den inre marknaden anges definitioner av centrala begrepp. Tjänster definieras som en prestation som utförs mot ekonomisk ersättning och som inte utgör vara, kapital eller person (4 §, se prop. s. 52 ff). Där definieras också begreppet behörig myndighet som ”en statlig eller kommunal myndighet eller ett annat organ som har till uppgift att pröva frågor om tillträde till och utövande av tjänsteverksamhet eller kontrollera sådan verksamhet”.

Tjänstedirektivet omfattar verksamhet inom bland andra följande områden;

- Tjänster inom flera yrkesområden som är så kallade reglerade yrken, till exempel auktoriserade tolkar och översättare, elinstallatörer, fastighetsmäklare, veterinärer, trafiklärare och advokater
- Tjänster inom byggbranschen
- Affärsrelaterade tjänster såsom rådgivning och coaching till företag eller enskilda, tjänster som är relaterade till att arrangera olika typer av evenemang, till exempel musikfestivaler, samt tjänster med anknytning till reklamverksamhet
- Tjänster relaterade till turistnäringen, till exempel resebyråer och turistarrangemang
- Tjänster inom nöjesindustrin, cirkusar, tivoli och sportanläggningar
- Hantverkstjänster, till exempel rörmokare och murare
- Installations- och underhållstjänster av industriell och/eller kommersiell karaktär
- Informationstjänster såsom webbportaler, nyhetskanaler, distribution, publicering och dataprogrammering
- Hotell- och restaurangtjänster inklusive catering
- Privatfinansierad utbildning som inte bekostas av skattemedel, till exempel körkortsutbildning
- Uthyrnings- och leasingverksamhet, till exempel biluthyrning
- Certifierings- och testverksamhet
- Hushållsnära tjänster

Vad som ligger utanför tillämpningsområdet

Offentliga tjänster definieras som regel inte som ”tjänster” i detta sammanhang, men bedöms från fall till fall mot bakgrund av finansieringen, tjänstens utmärkande drag och hur de tillhandahålls. Utbildning som finansieras av skattemedel, till exempel grundskolor, ligger därför utanför tjänstedirektivets tillämpningsområde. De tjänster som myndigheter tillhandahåller som är avgiftsfinansierade omfattas däremot av tjänstedirektivets bestämmelser.

De tjänster som uttryckligen inte omfattas av direktivet är finansiella tjänster, transporttjänster, audiovisuella tjänster, spelverksamhet och privata säkerhetstjänster (dock inte installation av larm vilket omfattas av direktivet). Tjänster som är kopplade till hälso- och sjukvård är också undantagna, liksom verksamheter som har samband med utövandet av offentlig makt. Det som inbegrips i begreppet offentlig makt är brett men ska tolkas på samma sätt som artikel 51 i EUF-fördraget (prop. s. 43-45). Listan på tjänster som inte omfattas av direktivet återfinns i artikel 2.2 och 2 § i lagen om tjänster på den inre marknaden (se prop. s. 38 ff).

Lagstiftning och grundläggande rättigheter om social trygghet, arbetsrättsliga frågor och EU-ländernas straffrättsliga bestämmelser, till exempel om en tjänsteleverantör från ett annat medlemsland begår brott när tjänsterna tillhandahålls, ska inte påverkas av direktivet (se prop. s. 47 f).

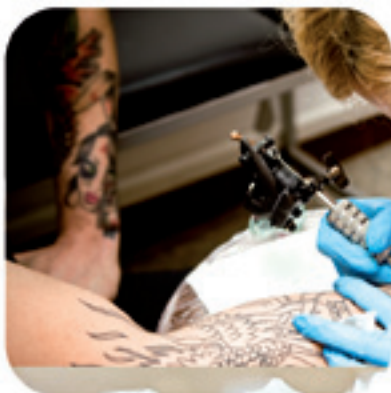
5. Relationen mellan tjänstedirektivet och andra EU-rättsakter

Om tjänstedirektivet i ett konkret fall står i konflikt med någon annan bestämmelse som har sin grund i EU-rätten (sekundärrätten), ska tjänstedirektivets bestämmelse inte tillämpas. Detta regleras i artikel 3 i tjänstedirektivet och gäller alla rättsakter inklusive dem som specifikt uppräknas i artikeln. Det måste i varje enskilt fall bedömas om det råder konflikt mellan två bestämmelser (se prop. s. 48 ff).

Fastighetsmäklare, revisorer, advokater, auktoriserade tolkar, elinstallatörer och veterinärer är exempel på yrkesområden som omfattas av i vart fall två rättsakter, det vill säga tjänstedirektivet och yrkeskvalifikationsdirektivet (2005/36/EG), där yrkeskvalifikationsdirektivet behandlar frågor som rör själva erkännandet av utländska tjänstleverantörers yrkeskvalifikationer. För andra krav i tillståndsprövningen, exempelvis kontroll att sökanden inte är försatt i konkurs,

tillämpas tjänstedirektivet. Utförlig information om förhållandet mellan tjänstedirektivet och yrkeskvalifikationsdirektivet finns i prop. s. 54 ff.

Grundläggande fördragsbestämmelser om etableringsfrihet och fri rörlighet för tjänster och personer och den EU-domstolspraxis som utvecklats med stöd av fördraget måste alltid respekteras. Det betyder att de frågor som inte omfattas av tjänstedirektivet fortfarande omfattas helt och hållet av EU-fördraget. Nationella krav på tjänstleverantörer måste således alltid vara förenliga med fördraget.

6. Krav på etablerade respektive tillfälliga tjänsteutövare

Enligt 1 § lagen om tjänster på den inre marknaden ska myndigheter verka för att tjänstedirektivets principer om etableringsfrihet, om friheten att tillhandahålla och motta tjänster, om icke-diskriminering, om nödvändighet och proportionalitet får genomslag i Sverige.

Etablering

En grundläggande princip i EUF-fördraget och i tjänstedirektivet är att en tjänsteleverantör fritt ska kunna etablera sig inom EU. Tjänstedirektivet syftar bland annat till att underlätta rörligheten genom bestämmelser som reglerar under vilka förutsättningar myndigheter får kräva ett tillstånd eller ställa andra krav på tjänsteverksamhet. Sådana krav får bara ställas om det kan motiveras av tvingande hänsyn till allmänintresset, till exempel allmän ordning, allmän säkerhet, skydd för miljön, människors liv och hälsa samt konsumentskydd. Kraven måste också uppfylla det grundläggande EU-rättstestet som kortfattat innebär att bestämmelserna måste leva upp till följande kriterier:

- Icke-diskriminerande, vilket exempelvis innebär att handläggningen av ett ärende ska göras lika, oberoende av tjänsteleverantörens nationalitet.
- Nödvändiga, vilket innebär att kravet ska motiveras av tvingande hänsyn till allmänintresset (se skäl 40 i direktivet, prop. s. 201).
- Proportionella, vilket innebär att kravet ska vara lämpligt för att kunna uppnå det mål som eftersträvas och att det inte kan uppnås på något annat, mindre betungande, sätt. Om det till exempel är möjligt att ersätta ett krav på tillstånd med ett krav på anmälan, ska denna metod användas (se prop. s. 66–71).

Tillfällig tjänsteutövning

En annan grundläggande princip i EU-rätten, som har förstärkts genom tjänstedirektivets bestämmelser (artikel 16), är principen om fri rörlighet för tillfällig tjänsteverksamhet. Direktivet syftar till att underlätta för tjänsteleverantörer att sälja tjänster i ett annat EU-land utan att vara etablerade där och göra det möjligt att enklare pröva sig fram på nya marknader. Huvudregeln är att tjänsteleverantörer fritt ska kunna röra sig inom EU och sälja sina tjänster utan krav på etablering. Direktivet förbjuder också medlemsstaterna att ställa

krav på dubbla tillstånd, infrastruktur, nationell licens och utrustning. I detta ligger också att de krav en tjänsteleverantör uppfyller i sitt etableringsland ska respekteras när företaget verkar över gränserna.

Möjligheten att tillämpa svenska krav är mer begränsad när det gäller tillfälliga tjänsteutövare jämfört med en tjänsteutövare som vill etablera sig permanent. Myndigheter får bara ställa krav på tillfälliga tjänsteutövare om kraven kan motiveras av hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet, folkhälsa eller miljöskydd (artikel 16.1 och 3). Alla krav måste dessutom klara EU-rättstestet (se prop. s. 110).

Direktivets bestämmelse om fri rörlighet för tjänster som tillhandahålls tillfälligt gäller inte på särskilt undantagna områden (artikel 17), till exempel tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, utstationeringsdirektivet (96/71/EG) och reglerade yrken under yrkeskvalifikationsdirektivet.

Skyldighet att verka för principen om fri rörlighet

Myndigheterna har en skyldighet att verka för att direktivets principer får genomslag i Sverige, både vid handläggning av tillstånd och tillsyn och vid utfärdandet av föreskrifter och riktlinjer. Administrativa rutiner måste också ses över för att vara så enkla och snabba som möjligt.

Kommunernas möjlighet att utfärda egna föreskrifter för vissa tillstånds- eller ansökningsförfaranden gör att dessa föreskrifter kan skilja sig åt från kommun till kommun. Om det i lokala föreskrifter finns bestämmelser som inte uppfyller direktivets krav måste dessa upphävas. Även en kommunal riktlinje eller rekommendation kan få som effekt att tjänstehandels fri rörlighet begränsas. EU-domstolen har i fallet ”Köp irländskt” funnit att begreppet åtgärd i den mening åtgärden hindrar den fria rörligheten ska tolkas vitt¹. Det innebär att även icke bindande åtgärder som ett medlemsland genomför och som kan påverka företagares och konsumenters handlande i det landet, är förbjudna. Därför måste också kommuners riktlinjer, lika väl som föreskrifter, stämma överens med tjänstedirektivet (se prop. s. 72). Kommuner som ska genomföra en regelöversyn kan ta hjälp av Kommerskollegiums vägledning www.kommers.se/regeloversyn.

1 Mål 249/81, kommissionen mot Irland [1982] REG s. 4083, svensk specialutgåva volym 6.

7. Handläggningsregler

Myndigheten ska fatta beslut om tillståndet inom en viss i förväg fastställd tid samt skicka ut ett mottagningsbevis när en fullständig ansökan har kommit in. Mottagningsbeviset ska innehålla uppgifter om maximal handläggningstid, hur man kan få rättslig prövning av beslutet och att tillståndet kan komma att anses beviljat om myndigheten inte har meddelat något annat inom den fastställda tidsfristen, så kallat tyst beviljande.

Om tillståndsförfarandet i fråga är undantaget från tyst beviljande framgår av lag eller förordning (se prop. s. 93–106). För kommuner gäller exempelvis att tyst beviljande inte ska tillämpas vid handläggning av serveringstillstånd enligt alkohollagen.

Regler för hur långa handläggningstiderna får vara för olika tillstånd framgår av lag, förordning eller föreskrift för respektive tillstånd. En handläggningstid ska alltid fastställas även om tyst beviljande inte tillämpas.

8. Prövning av tillstånd

Såsom redan nämnts får inte tjänsteleverantörer från andra EU-länder diskrimineras (artikel 9 och 15) när myndigheterna handlägger ärenden om tillstånd (prop. s. 79 ff). Detta innebär att reglerna måste tillämpas på samma sätt oavsett om det rör sig om en svensk tjänsteleverantör eller en tjänsteleverantör från ett annat EU-land. Kriterierna för tillstånd måste dessutom vara tydliga och entydiga, objektiva och offentliggjorda i förväg (artikel 10 och 13). Ett tillstånd ska normalt sett beviljas tills vidare. Det är bara om det finns särskilda skäl som myndigheten får tidsbegränsa tillståndet (artikel 11). Om det finns ett begränsat antal tillstånd för en viss verksamhet måste urvalet mellan de sökande ske på ett sakligt och öppet sätt (artikel 12).

När myndigheten prövar en ansökan om tillstånd måste hänsyn tas till de krav som tjänsteleverantören redan uppfyller i sitt hemland. Om det svenska tillståndet exempelvis förutsätter en viss kompetens ska tjänsteleverantören inte behöva gå igenom en utbildning i Sverige om han eller hon har motsvarande utbildning från ett annat EU-land (artikel 10.3 och prop. s. 106 ff). Det är i första hand

tjänsteleverantören själv som ska lämna relevant information om vilka krav som han eller hon redan uppfyller.

Myndigheten måste godta ett intyg eller liknande från ett annat EU-land som visar att tjänsteleverantören uppfyller ett visst krav. Det är inte tillåtet att kräva att intyget ska vara i original eller bestyrkt kopia om det inte följer av andra EU-rättsakter eller motiveras av tvingande hänsyn till allmänintresset (artikel 5.3). Myndigheten kan dock begära en icke-auktorerad översättning av ett intyg.

Myndigheten får inte kräva en yrkesansvarsförsäkring i Sverige om tjänsteleverantören redan har en likvärdig yrkesansvarsförsäkring från sitt hemland (se prop. s. 164 f och även s. 107 samt artikel 23.2).

Om en myndighet behöver kontrollera innehållet i exempelvis ett utbildningsintyg eller en yrkesansvarsförsäkring, ska myndigheten med hjälp av Internal Market Information System, IMI, kontakta den ansvariga myndigheten i företagets etableringsland. Mer om IMI i kapitel 10.

9. Tillsyn över tjänsteföretag

EU-företag som tillfälligt utövar tjänsteverksamhet i Sverige

Direktivet inför vissa begränsningar för myndigheterna att tillämpa nationella krav på tillfälliga tjänsteutövare som är etablerade i ett annat medlemsland. Tillsynen i dessa fall förutsätter kontakt över gränserna mellan tillsynsmyndigheter när tjänsteleverantören inte sköter sig.

Normalt sett utövar svenska myndigheter tillsyn över verksamhet som bedrivs i Sverige. Inom direktivets tillämpningsområde måste dock myndigheterna vara särskilt uppmärksamma när tjänsteleverantören inte är etablerad i Sverige. Ingripanden mot tjänsteverksamhet som bedrivs tillfälligt här i landet kan i vissa fall inte ske enligt svensk lag. Sådana krav finns bland annat på marknadsrätts område. I dessa fall bör tillsynsmyndigheten begära bistånd från etableringslandets myndigheter genom Internal Market Information System, IMI. Mer om IMI i kapitel 10.

Om syftet med en tillsynsbestämmelse motiveras av skäl som har sin grund i allmän ordning, allmän säkerhet, folkhälsa eller miljöskydd kan svenska myndigheter tillämpa svenska krav även mot den som utövar tjänsteverksamhet tillfälligt om de i övrigt uppfyller EU-rättstestet. Eftersom tjänsteföretaget är etablerat i ett annat land kan det ändå finnas skäl att i ett tillsynsärende hämta in information från tillsynsmyndigheten i etableringslandet. Det kan också finnas skäl att begära hjälp därifrån med kontroller och annan utredning. Etableringslandets tillsynsmyndighet har enligt tjänstedirektivet en skyldighet att bistå vid tillsynen. Detta underlättas genom användandet av IMI.

Svenskt företag som agerar i annat EU-land

Om ett svenskt tjänsteföretag agerar utomlands måste den svenska tillsynsmyndigheten, inom ramen för sina befogenheter, hjälpa värdlandets tillsynsmyndighet. Det kan ske genom att den svenska myndigheten tillämpar svenska regler på det här i landet etablerade företaget som gjort sig skyldigt till överträdelser

utomlands. Även i dessa fall är samarbete mellan myndigheter i IMI nödvändigt (prop. s. 142 ff).

Ingripanden på grund av säkerhetsrisker

Om det inte är möjligt att ingripa med svenska regler kan det ändå vara tillåtet för en svensk myndighet att ingripa när det är befogat av säkerhets-skäl (artikel 18 och 35). Av produktsäkerhetslagen (2004:451, <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2004:451>) framgår när ett ingripande kan ske och vilken procedur som ska användas.

Varningsmekanismen

Det finns en särskild skyldighet att informera andra medlemsländer i det fall ett EU-land får reda på att en tjänsteverksamhet kan orsaka skada på miljön eller riskera människors hälsa eller säkerhet. Den myndighet som får kännedom om något sådant ska så snart som möjligt skicka en varning till andra länder i EU och till kommissionen (artiklarna 29.3 och 32.1). Detta gäller de myndigheter som i förväg givits denna befogenhet i informationssystemet IMI. Denna skyldighet är särskilt långtgående om tjänsteleverantören är etablerad i Sverige men tillhandahåller sina tjänster i andra länder. Varningen ska först skickas till den så kallade varningssamordnaren (i Sverige Konsumentverket) som sedan vidarebefordrar varningen till andra EU-länder (prop. s. 151 ff). Bestämmelser om varningsmekanismen finns i lagen och förordningen om tjänster på den inre marknaden.

10. Samarbetet mellan myndigheter i IMI

Enligt tjänstedirektivet är myndigheterna inom EU skyldiga att samarbeta och hjälpa varandra i tillsynen av gränsöverskridande tjänsteverksamhet. Myndigheterna ska bistå med information om de tjänsteleverantörer som är etablerade i sitt land. Vidare ska de utföra kontroller, inspektioner och utredningar avseende tjänsteföretag i det egna landet på ett annat lands begäran. Skyldigheten att samarbeta innebär också att myndigheterna vid behov ska ställa frågor till andra länders tillstånds- och tillsynsmyndigheter för att underlätta för tjänsteleverantören och för att tillsynen över gränserna ska fungera effektivt. Dessa skyldigheter för myndigheterna framgår av lagen och förordningen om tjänster på den inre marknaden (se prop. s. 142 ff).

Det är främst vid prövning av tillståndsansökningar och vid utövande av tillsyn som samarbete blir aktuellt. Eftersom medlemsländernas myndigheter ska kommunicera direkt med varandra, minskar de administrativa kraven på tjänsteleverantörer som vill tillhandahålla sin tjänst i ett annat EU-land.

IMI – ett verktyg för myndigheterna

För att underlätta informationsutbytet mellan myndigheterna har kommissionen byggt upp ett internetbaserat informationssystem kallat IMI (Internal Market Information System). Myndigheter som är anslutna till detta system kan lätt hitta relevanta tillsynsmyndigheter i andra EU-länder och ställa frågor till dessa. Frågorna, motiveringar till varför man ställer en fråga och svaren är förformulerade på EU-ländernas samtliga språk. Det är också möjligt att ställa en fråga i form av fritext och att bifoga dokument.

Även bistånd i samband med ingripanden på grund av säkerhetsrisker och varningsmekanismen ska kommuniceras genom IMI. Kommissionen har utarbetat riktlinjer för att vägleda myndigheterna beträffande tillämpningen av förfarandena för varningsmekanismen och ingripanden på grund av säkerhetsrisk, http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/important_documents_sv.html.

En nationell samordnare, benämnd NIMIC (National IMI Coordinator), i varje medlemsland ska underlätta för myndigheterna att fullgöra sina skyldigheter i systemet och besvara frågor när det inte finns någon relevant myndighet som kan ta hand om en fråga. I Sverige är det Kommerskollegium som har denna roll.

Kommerskollegium genomför utbildnings- och informationsinsatser riktade till de myndigheter som ska använda IMI. Det är också Kommerskollegium som registrerar myndigheterna i IMI. När myndigheten har registrerats i IMI och utsett två eller flera personer som ska arbeta i systemet, får myndigheten inloggningsuppgifter från Kommerskollegium. Med dessa uppgifter får man på ett enkelt sätt tillgång till IMI-systemet via Internet. Ingen särskild utrustning behövs.

Det finns ett omfattande utbildningsmaterial som simulerar IMI:s viktigaste funktioner på kommissionens webbsida (http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/about_sv.html), samt en generell användarmanual om IMI:s funktioner med praktiska riktlinjer till myndigheter (http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/docs/user_procedures_sv.pdf).

Det finns även en användarmanual för IMI som täcker frågor relaterade till just tjänstedirektivet (http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/docs/IMI_SD_handbook_sv.pdf).

Skydd för personuppgifter

IMI-systemet garanterar ett relativt högt skydd för personuppgifter. För att ytterligare understryka vikten av skyddet för personuppgifter finns närmare bestämmelser om IMI-användarnas roller och i vilken utsträckning dessa får ha tillgång till personuppgifter i ett beslut från kommissionen (2008/49/EG):

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:013:0018:0023:SV:PDF>

Kommissionen har också utfärdat en rekommendation om riktlinjer för skyddet av personuppgifter i informationssystemet för den inre

Till förstasidan Skapa ny Se letor Sök Administration? Hjälp? Logga ut

Skapa ny > Skapa förfrågan

Förhandsgranska frågor

O4 Tillhandahållande av tjänster över gränserna - förfrågan om en enskild tjänsteleverantör

Visa fjärdje frågor Huvudkategorier Underkategorier Alla frågor

- Frågor för att kunna identifiera tjänsteleverantören och bedöma om tjänster tillhandahålls över gränserna (B1.1)
- Frågor för att klargöra om tjänsteleverantören uppfyller gällande krav i etableringslandet (B1.2)
 - Allmän fråga om verksamhetsutövningen (B.1.2.1)
 - Får tjänsteleverantören utöva verksamheten [] i ett land? (2) [Länk](#)
 - Utöver tjänsteleverantören, såvitt ni vet, sin verksamhet lagligen? (2)
 - Fråga om verksamheter på flera olika områden (B1.2.2)
 - Fråga om försäkring/finansiell säkerhet (B1.2.3)
 - Fråga om informationskrav (B1.2.4)
 - Frågor om marknadskommunikation (B1.2.5)
 - Fråga om arbetsutrustning (B1.2.6)
- Frågor för att klargöra om tjänsteleverantören uppfyller gällande krav i det land där tjänsten tillhandahålls (B1.3)
 - Frågor om tjänsteleverantörens ombud (personer som får agera för tjänsteleverantörens räkning) (B.1.3.1)
 - Frågor om tjänsteleverantörens anseende (B1.3.2)
 - Fråga om tjänsteleverantörens betalningsförmåga (B.1.3.3)
 - Är tjänsteleverantören registrerad i ett gäldenärsregister, eller har han/hon förklarats insolvent/försatta i konkurs i ett land, eller har det inletts något insolvens-/konkursförärende avseende hans/hennes tillgångar (gäller bara åtgärder som fortfarande är i kraft, dvs. hotande eller faktisk konkurs)? (12) [Länk](#)
 - Om svaret är ja, precisera. (12/1)
 - När? (12/1/1)
 - När? (12/1/2)
 - Om möjligt, ange när överklagandet förväntas bli avgjort. (12/1/3)
 - När? (12/1/4)
 - Enligt vår kontroll (12/2)
 - Fråga om försäkring/finansiell säkerhet (B1.3.4)
 - Är kreditinstitutet/försäkringsgivaren [] auktoriserad som kreditinstitut respektive försäkringsgivare i ett land? (Vi bifogar det dokument som tjänsteleverantören har lämnat in.) (13)

Exempel på förformulerade frågor som en myndighet kan ställa i IMI-systemet angående en enskild tjänsteleverantör.

marknaden (http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/docs/recommendation_2009_C2041_sv.pdf). Här redogörs närmare för hur relevant dataskyddslagstiftning, främst personuppgiftslagen, ska tillämpas i samband med IMI.

Svenska myndigheter ska följa personuppgiftslagen och göra sedvanlig sekretessprövning innan uppgifter lämnas ut också vid myndighets-samarbete i IMI. När det gäller sekretessbelagda uppgifter som en utländsk myndighet begär, får uppgiften lämnas ut om den skulle ha lämnats ut till en svensk myndighet och det även står klart, enligt den utlämnande myndighetens bedömning, att det är förenligt med svenska intressen att uppgiften lämnas till den utländska myndigheten. Detta följer av sekretesslagens (1980:100) 1 kap. 3 § tredje stycke. Se även prop. s. 145.

När ska myndigheter samarbeta?

Myndigheterna har skyldighet att samarbeta med varandra i främst två situationer, nämligen när en tjänsteföretagare från ett annat EU-land ansöker

om tillstånd eller när myndigheten utövar tillsyn över en tjänsteföretagare från ett annat EU-land. I sådana fall kan myndigheten behöva ställa en fråga om den ut-ländska tjänsteföretagaren. En sådan fråga får dock inte ställas som rutinåtgärd, utan måste alltid vara motiverad. Vad som kan föranleda en fråga framgår av de förformulerade motiveringarna som finns i systemet. Om den svenska myndigheten inte hinner fatta beslut inom den förutbestämda handläggningstiden, på grund av att myndigheten i tjänsteleverantörens hemland inte lämnar information tillräckligt snabbt, får den svenska myndigheten i brist på information avslå ansökan.

Brister i kommunikationen ska rapporteras till kommissionen

Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om ett medlemsland inte uppfyller sina skyldigheter att samarbeta. Om det krävs ska kommissionen vidta åtgärder för att säkerställa att EU-landet samarbetar enligt direktivet. Detta görs via Kommerskollegium, registrator@kommers.se.

11. Gemensam kontaktpunkt

För att få sälja tjänster i ett annat EU-land kan tjänsteleverantören behöva söka tillstånd eller göra anmälningar hos olika myndigheter och visa att han eller hon är behörig att utföra ett visst arbete. Enligt tjänstedirektivet ska EU-länderna se till att tjänsteleverantörer kan fullgöra alla dessa förfaranden och formaliteter på elektronisk väg genom kontaktpunkter som finns i alla EU-länder. Med förfaranden och formaliteter menas i princip alla de krav på anmälningar, ansökningar och behörigheter som hör samman med tillträde till och utövande av en tjänsteverksamhet.

Kommissionen har öppnat en övergripande webbportal med länkar till medlemsländernas kontaktpunkter (www.eu-go.eu). Genom denna kan företag och konsumenter direkt komma till den svenska kontaktpunkten. På samma sätt kan svenska företag och konsumenter leta sig ut till andra länders kontaktpunkter.

Webbfunktioner och help-desk

I Sverige består kontaktpunkten av ett antal webbfunktioner och en kompletterande help-desk där både tjänsteleverantörer och tjänstemottagare kan få hjälp.

Tillväxtverket ansvarar för att utveckla de svenska webbtjänster som direktivet ställer krav på. Dessa webbtjänster finns tillgängliga på www.verksam.se. Via webben kan tjänsteföretagare kommunicera med ansvariga myndigheter i fråga om de tillstånd och anmälningar som krävs för att

få bedriva tjänsteverksamhet. I dessa fall är den ansvariga myndigheten skyldig att meddela sig med företagaren via kontaktpunktens webbfunktioner, men inget hindrar att företagaren vänder sig direkt till en myndighet. Webbtjänsterna innehåller funktioner för befordran av ansökningar och meddelanden mellan tjänsteföretagare och myndigheter. Dessa funktioner fungerar så att det är respektive myndighet som blir mottagare av inkomna handlingar och det är där handläggning sker.

Elektroniska ansökningsförfaranden

Ett 80-tal tillstånds- och anmälningsförfaranden ska kunna hanteras på elektronisk väg genom kontaktpunkten i Sverige. Kommunerna ansvarar för ett 15-tal av dessa förfaranden, länsstyrelserna för ett 10-tal förfaranden och centrala statliga myndigheter för drygt 50 förfaranden.

I Sverige har Regeringskansliet identifierat de tillstånd som bedöms falla under direktivet. En sammanställning över dessa hittar du på www.tillvaxtverket.se/kontaktpunkten.

Av förordningen om tjänster på den inre marknaden framgår hur myndigheterna ska göra sina tillstånds- och anmälningsförfaranden tillgängliga för kommunikation via kontaktpunkten.

I kontaktpunktens webbfunktioner kan tjänsteföretagare fylla i elektroniska blanketter för olika tillståndsansökningar och anmälningar och sända in blanketterna och eventuellt andra handlingar till respektive myndighet. Varje myndighet behöver därför ta ställning till huruvida den kan ta emot och handlägga elektroniska blanketter eller handlingar utan att kontrollera den ansökandes identitet eller att uppgifter är riktiga. Ställningstagandet bör grundas på en bedömning av i vilken grad det uppstår negativa följder (obetydliga – allvarliga) utifall falsk eller fel identitet eller oriktiga uppgifter skulle uppges.

Om en myndighet finner att kontroller måste göras ska den tänka på att använda praktiska rutiner som är enkla för tjänsteleverantören. Det kan till exempel vara att kontrollera ansökningar genom att

utnyttja möjligheterna till registerkontroll och/eller kontakta myndigheter i andra EU-länder via IMI. Myndigheten kan även begära att tjänsteleverantören lämnar in kompletterande uppgifter och ska vid ett sådant tillfälle tänka på att en begäran inte i onödan leder till förseningar eller betungande merarbete för tjänsteleverantören.

Kontaktpunktens webbtjänster kan i dagsläget inte erbjuda någon gemensam funktion för tjänsteföretagare att signera ansökningsblanketter med elektronisk signatur eller för myndigheter att automatiskt verifiera elektroniska signaturer. En sådan funktion är bland annat beroende av ett pågående arbete mellan kommissionen och EU-länderna med att förbättra de praktiska förutsättningarna för att elektroniska ansökningsförfaranden ska kunna användas mellan länderna.

Tillväxtverket ger myndigheterna närmare information och vägledning om de webbtjänster som finns vid kontaktpunkten. De ger också kompletterande vägledning om frågor rörande e-signaturer (www.tillvaxtverket.se/kontaktpunkten).

Information på kontaktpunktens webbsidor

Tjänsteföretagare kan finna kortfattad information om de krav som behöver uppfyllas för att få bedriva tjänsteverksamhet, kontaktuppgifter till behöriga myndigheter och annan information på kontaktpunkten. Från kontaktpunkten länkas sedan vidare till den fördjupade information som ska finnas på ansvarig myndighets egen webbplats. Tillväxtverket

rekommenderar att ansvariga myndigheter skapar så kallade samlingssidor för sin tillståndsinformation. På samlingssidan kan myndigheten eller kommunen samla all tänkbar information som rör tillståndshandlingen, som till exempel information om krav, kostnader och ansökningsförfaranden samt länkar och ingångar till e-formulär, e-tjänster och regelverk.

Eftersom webbsidorna främst riktar sig till tjänsteleverantörer och tjänstemottagare från andra EU-länder, är målet att innehållet i kontaktpunkten och på behöriga myndigheters anknutna sidor ska finnas tillgängligt på både svenska och engelska. Utöver de informationskrav som tjänstedirektivet ställer, kommer webbfunktionen även att innehålla annan information som kan vara bra att känna till när man ska bedriva tjänsteverksamhet i Sverige.

Help-desk

Kommerskollegium ansvarar för den help-desk som finns vid kontaktpunkten. Help-desken vänder sig till tjänsteleverantörer och tjänstemottagare som är näringsidkare och ska fungera som ett komplement till webbfunktionerna. En huvuduppgift är att ge tjänsteföretagare upplysningar om att bedriva tjänsteverksamhet i Sverige och vid behov hänvisa dem till rätt myndighet för närmare information. Help-desken påverkar inte den service som myndigheterna är skyldiga att ge enligt förvaltningslagen. Stöd till konsumenter lämnas av Konsument Europa på Konsumentverket (www.konsumenteuropa.se/Tjanster/).

12. Skyldighet att anmäla nya krav

När medlemsstaterna inför nya krav eller genomför förändringar av befintliga krav som avser tillträde till, eller utövande av tjänsteverksamhet ska dessa anmälas till kommissionen. Detta gäller krav som ställs i alla typer av författningar eller administrativa förfaranden, till exempel lagar, förordningar eller föreskrifter. I vissa fall kan även allmänna råd eller andra tolkningsdokument kopplade till en föreskrift vara anmälningspliktiga. Avgörande är om dokumentet konkret påverkar tillämpningen av föreskriften. Anmälningsplikten följer av 2 § förordningen om tjänster på den inre marknaden, som

hänvisar till tjänstedirektivets artiklar 15.7 och 39.5. Regeringen utreder också behovet av en lagändring för att tydliggöra kommuners skyldighet att anmäla krav som ligger under kommuners ansvarsområde. För krav på etableringar ska anmälan ske enligt artikel 15.7 medan krav som ställs på tillfälliga tjänstutövare anmäls enligt artikel 39.5. Vid anmälan ska även skälen till kravet anges.

Kommerskollegium ger myndigheter råd om vad som ska anmälas enligt tjänstedirektivet och vidarebefordrar anmälningar till kommissionen. Anmälan skickas till registrator@kommers.se

13. Tjänstemottagarnas ställning stärks

En rörligare tjänstehandel kommer alla typer av tjänstemottagare tillgodo genom ett större utbud av tjänster och lägre priser. Tjänsteköparen kan vara en myndighet som köper en IT-tjänst, ett företag som behöver förstärka sin egen organisation genom en konsulttjänst eller en konsument som anlitar hantverkare från ett annat EU-land. För att ge dessa tjänstemottagare tillgång till en rörlig tjänstemarknad och större möjlighet att jämföra tjänsters kvalitet ställer lagen om tjänster på den inre marknaden vissa krav på tjänsteleverantören.

Informationsplikt

Enligt lagen om tjänster på den inre marknaden måste en tjänsteleverantör alltid lämna tydliga och klara kontaktuppgifter. En del annan information ska också alltid lämnas, till exempel pris, villkor, relevanta identifieringsuppgifter om företaget, utomrättslig tvistlösning och en beskrivning av vad tjänsten består av. Informationen kan ges på något av följande sätt: där avtal träffas, där tjänsten utförs eller på elektronisk väg. Här får tjänsteleverantören välja det sätt som denna tycker är lämpligast. Viss information ska lämnas om tjänstemottagaren frågar efter den, till exempel information om uppförandekoder och prisuppgifter (16–17 § § i lagen om tjänster på den inre marknaden).

Konsumentverket övervakar att tjänsteleverantören följer informationsbestämmelserna i lagen om tjänster på den inre marknaden (18 § och prop. s. 154 ff).

Snabb klagomålshantering

Enligt lagen om tjänster på den inre marknaden ska en tjänsteleverantör besvara klagomål så snart som möjligt och skyndsamt försöka hitta en lösning med anledning av reklamationen. Inom vilken tidsgräns som reklamationer ska besvaras kan inte anges exakt, men en tumregel kan vara att det bör ske inom en månad. Tjänsteleverantören ska också upplysa om tvisten kan lösas av någon utomrättslig instans, som till exempel Allmänna reklamationsnämnden i Sverige (19 § och prop. s. 161 f).

Diskriminering på grund av nationalitet eller bosättningsort

Enligt lagen om tjänster på den inre marknaden får en tjänsteleverantör inte ställa upp villkor som hindrar en tjänstemottagare att köpa tjänsten på grund av nationalitet eller bosättningsort om inte sådana villkor är objektivt motiverade (prop. s. 173 f). Bestämmelsen syftar till att säkra EU-medborgarnas rätt att inte diskrimineras utan fritt kunna köpa tjänster på den inre marknaden.

14. Källor och länkar

Källor med länkhänvisningar

Lag (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden:
www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2009:1079

Förordning (2009:1078) om tjänster på den inre marknaden
www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2009:1078

Tillväxtverkets föreskrifter och allmänna råd om kontaktpunkten för tjänster på den inre marknaden
<http://publikationer.tillvaxtverket.se/ProductView.aspx?ID=1348>

Propositionen om genomförandet av tjänstedirektivet (2008/09:187), tjänstedirektivet som bilaga 1:
www.regeringen.se/sb/d/11558/a/127019

Kommissionens handbok om genomförandet av tjänstedirektivet:
http://ec.europa.eu/internal_market/services/docs/services-dir/guides/handbook_sv.pdf

Användbara webbsidor och elektroniska publikationer

Tjänstedirektivet på regeringens webbplats:
www.regeringen.se/tjanstedirektivet

Tjänstedirektivet på Kommerskollegiums webbplats:
www.kommers.se/tjanstedirektivet

Information om kontaktpunkten på Tillväxtverkets webbplats:
www.tillvaxtverket.se/kontaktpunkten

Tjänstedirektivet på kommissionens webbplats:
http://ec.europa.eu/internal_market/services/services-dir/index_en.htm

Kommerskollegiums inre marknadsguide för myndigheter:
www.kommers.se/imguiden

Kommerskollegiums inre marknadsguide för kommuner:
www.kommers.se/imguidenkommuner

Kommerskollegiums vägledning för kommunernas regelöversyn enligt tjänstedirektivet:
www.kommers.se/regeloversyn

Länkar

Utbildningsmaterial som simulerar IMI:s viktigaste funktioner, kommissionens webbsida:
http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/about_sv.html

Användarmanual för IMI som täcker frågor relaterade till tjänstedirektivet, kommissionens webbsida:
http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/docs/IMI_SD_handbook_sv.pdf

Användarmanual (mer generell) om IMI:s funktioner med praktiska riktlinjer till myndigheter, kommissionens webbsida:
http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/docs/user_procedures_sv.pdf

Kommissionens beslut om genomförandet av informationssystemet för den inre marknaden (IMI) med avseende på skyddet av personuppgifter (2008/49/EG):
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:013:0018:0023:SV:PDF>

Kommissionens rekommendation om riktlinjer för skyddet av personuppgifter i informationssystemet för den inre marknaden (IMI):
http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/docs/recommendation_2009_C2041_sv.pdf

Kommissionens riktlinjer för ingripanden i enskilda fall och varningsmekanismen:
http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/important_documents_sv.html

Kommerskollegium
National Board of Trade

Box 6803, S-113 86 Stockholm, Sweden
Phone +46 8 690 48 00 Fax +46 8 690 48 20
E-mail registrator@kommers.se www.kommers.se